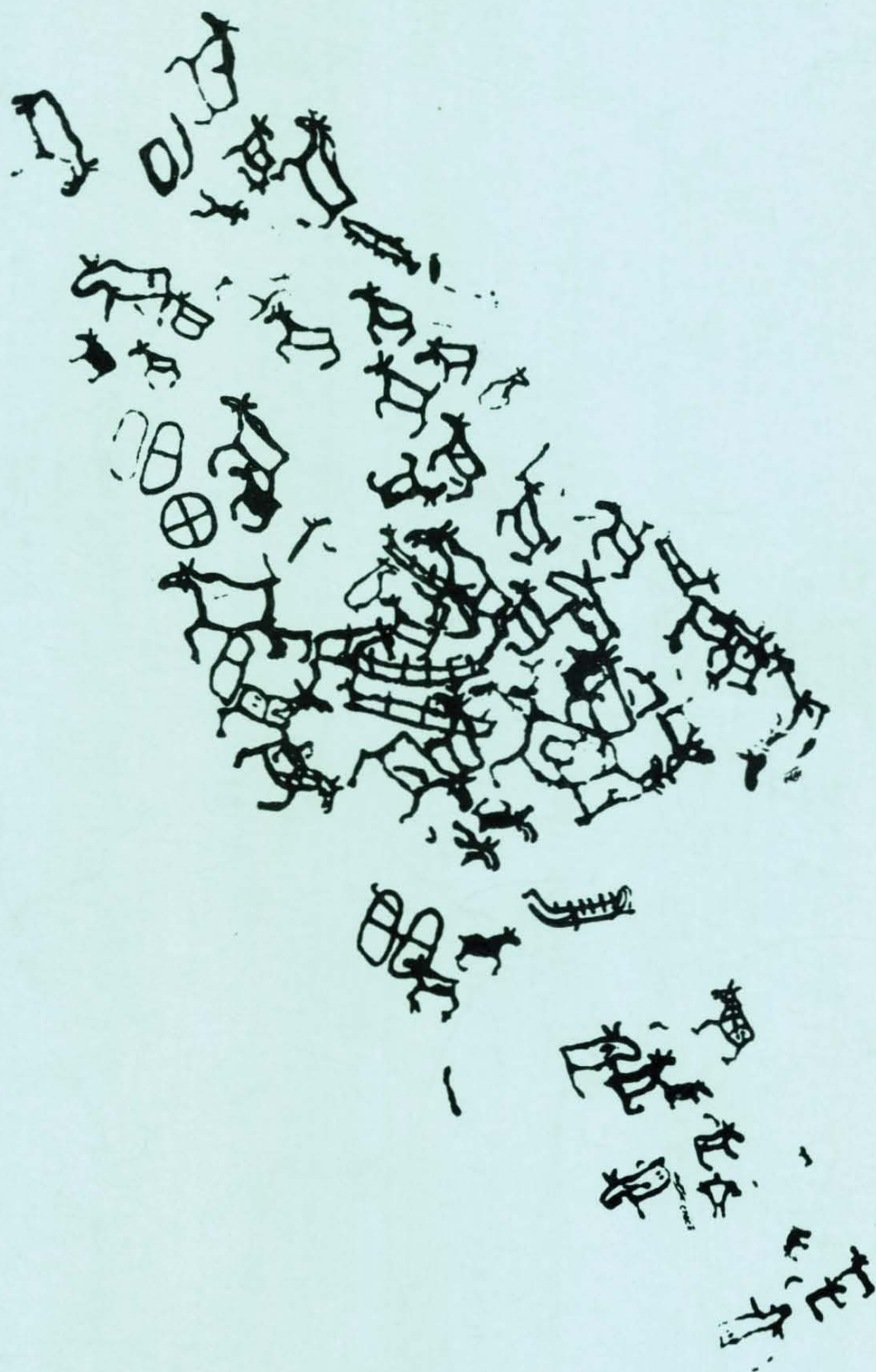

ARKEOLOGI I NORR 3

1990

ARKEOLOGISKA INSTITUTIONEN

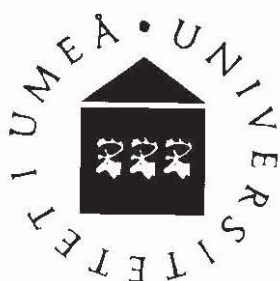
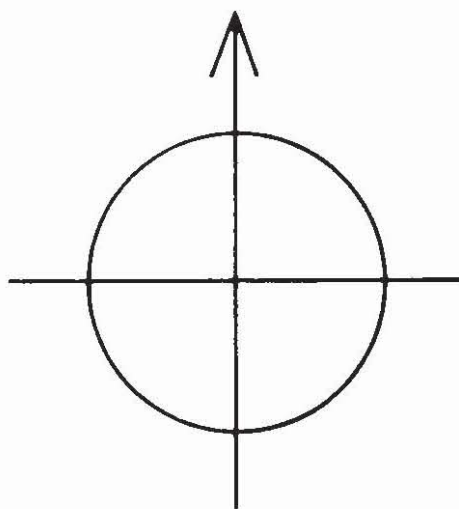

UMEÅ UNIVERSITET

ARKEOLOGI I NORR

3

1990

UMEÅ UNIVERSITET
Institutionen för arkeologi
UMEÅ UNIVERSITY
Department of Archaeology

Utgivare: Institutionen för arkeologi, Umeå universitet

Redaktör: Evert Baudou

Distribution: Institutionen för arkeologi,
Umeå universitet, S-901 87 Umeå, Sverige

Tryckt med bidrag från Humanistisk-samhällsvetenskapliga forsknings-
rådet, Stockholm

Figuren på omslaget återger ett ristningsfält på Brådön, Nämforsen.
Efter Hallström 1960.

ISSN 0284-558X
Printed in Sweden by
Centraltryckeriet, Umeå 1992

Innehållsförteckning

Förord

HÄLLRISTNINGSSEMINARIET VID NÄMFORSEN

Mats P. Malmer

Har nordlig och sydlig hällristningstradition påverkat varandra
— i så fall hur, och varför? 7

Anders Hagen

Regionindelning, särpreget og kontakt i bergkunsten 19

Per H. Ramqvist

Hällbilder som utgångspunkt vid tolkningar av jägarsamhället 31

Lars Forsberg

De norrländska hällristningarnas sociala kontext — alternativa
tolkningar 55

Evert Baudou

Boplatsen vid Nämforsen 71

UPPSATSER

Anders Huggert

Vikarefångst vid Rickleåns mynningsvik för 4500 år sedan?
— Ett bidrag till vår kunskap om stridsyxekulturen i övre Norr-
land 83

Hannu Kotivuori

Råbacken — En rösegrupp från förromersk järnålder i Nykarle-
by, Österbotten, Finland 105

Kerstin Lundin

Kokgropar i Norrbottens kustland. Ett försök till tolkning av
kokgroparnas funktion 139

Förord

På försommaren 1989 blev jag tillfrågad av Nils-Erik Humlesjö, Näsåker, om den arkeologiska institutionen vid Umeå universitet var intresserad av att anordna ett hållristningsseminarium i Näsåker vid Nämforsen i samarbete med Stiftelsen Nämforsen och Ådals-Lidens Hembygds- och Turistförening. Seminariet skulle stå öppet för både arkeologer och amatörarkeologer. Självklart svarade jag ja. Den arkeologiska institutionen i Umeå har ända sedan sin tillkomst verkat för att kännedomen om Norrlands forntid skall spridas så mycket som möjligt bland alla intresserade i Norrland. Samverkan mellan arkeologerna och intresserade amatörer har mycket ofta lett till nya upptäckter och framsteg. Man kan också hävda att det är en rättighet för dem som vuxit upp och lever i ett landskap att få lära känna hur människor levt där förr i tiden. För en del är det likgiltigt men andra känner det som en nödvändighet. I stället för de ca 40 amatörer och några arkeologer, som Humlesjö räknade med, kom ca 70 amatörer och nära 30 arkeologer.

Ungefär 100 deltagare slog sig ner i Markusgården i Näsåker lördagen den 16 september och lyssnade till sex föredrag. Alla föredragen utom ett publiceras i denna del av *Arkeologi i norr*: Knut Helskog, Tromsø Museum, talade om "Altaristningarnas kronologi", som publiceras i annat sammanhang.

Hållristningsseminariet gjordes möjligt genom generösa bidrag från Vattenfall Mellersta Norrland, Studieförbundet Vuxenskolan, Länsmuseet Murberget och Kulturnämnden Sollefteå kommun. Alla tackas hjärtligt.

Ett särskilt tack går till Stiftelsen Nämforsen och Ådals-Lidens Hembygds- och Turistförening som inte bara tog initiativet utan också skötte de praktiska arrangemangen på ett utmärkt sätt.

Det skall också nämnas att dagen efter hållristningsseminariet höll Ulf Westfal, Vuollerim, en kurs i inventeringsteknik i Norrland för amatörarkeologer.

I denna årgång av *Arkeologi i norr* ingår ytterligare fyra uppsatser. Anders Huggert skildrar en säljägarmiljö i Västerbottens kustland från den yngre stenåldern. Livsformen måste ha varit vanlig under alla tider men har ingått i olika ekonomiska system. Kerstin Lundins uppsats handlar också om säljakt men mer än 2 000 år senare, under förromersk järnålder, och då i ett system där produktion för utbyte med producenter av andra varor spelar en roll.

Arkeologi i norr skall inte vara begränsad till Norrland. Nu har Hannu Kotivuori bidragit med en intressant uppsats om undersökningen av ett gravröse

från förromersk järnålder i Österbotten. Kombinationen av nordfinsk och sydfinsk keramik i röset är viktig och belysande för gränsområdet mellan två tidiga järnålderskulturer, där den nordliga sträcker sig in över Norrland. Den sydliga gruppen står däremot i en överraskande motsats till vad vi känner från Mellan-norrland. Jämförelser som man börjar kunna göra över Bottenviken kommer att bli viktiga för förståelsen av kulturutvecklingen i norr under den tidigaste järnåldern.

Umeå i december 1991

Evert Baudou

Anm. Uppsatserna är inlämnade senast hösten 1990.